

Siellä missä ennen ruoskittiin

Ven. kielestä suom. Klaudiv Siivak.

Meitä matkusti viisi henkeä sanatoorion, kolme työläistä, joista yksi oli Kosjimakan tehtaasta, kaksi Prohorovin manufaktuuriin, yksi vanha työläinen Tamboovista ja minä — Pavshino asemalla, jossa me pysähdyimme, meitä oli vastassa tilava reiki. Siihen me paneudimme pitkämme, moskovalaisine kurjine kappakkeinemme ja säkkinemme ja lähdimme ajamaan.

Saavuimme suuriruhtinas Sergei Aleksandrovitshin entisen maatilan porttien luo. Portit olivat isot ja komeat, niissä oli vielä jäljellä kaikkien vaakunoiden ja kilpien poistamisen jälkeen kaksi rautaista kotkaa; viimeinen muisto menneestä, hävinneestä Venäjästä.

Kas, tuossa on puinen komea palatsi, joukko lisärakennuksia sitä ympäröi. Ne olivat jo lähes sata vuotta vanhat ja ovat hyvin lahonneet, mutta siitä huolimatta menneiden aikojen yleisyys silti pistää esiin siellä ja täällä.

— Olemme matkalla Suuriruhtinaitten muistojuhlaan! leikkisästi sanoo eräs työläisistä ja hetken kuluttua lisää: Olin minä heillä kerran kyläilemässä, noin neljätoista vuotisenä poikana. Minä olin tullut silloin enoni luokse maalle Uusovon kylään. Sama palatsi juuri, ympäröity rautaverkolla. Siellä näki kaikenlaisia kukkia, hevoset komeat, niin uljaat, että — — maatala oli kerrassaan rikas ja komea. Katselit sieltä köyhästä kylästä päin, niin silmissä aivan vilisee. Talonpojat pelkäsivät nenäänsä täällä näyttää. Santarit olivat ympäri ja kaikenlainen poliisivoima. Mutta minä kerran katselin ja katselin aikani, enkä voinut haluani voittaa, otin ja kiipesin verkkoaidan yli. Kuljin melkein palatsiin asti, vaan tässäpä minut kaapattiin. Mies hirveää kotoa, vahva kuin yövahti, ja toinen hänen mukanaan jokin salapoliisilta näyttävä, alkoivat kyselymään kuinka ja miten? Minä vastasin: „halusin nähdä kuinka keisari elää.“ Minut ajettiin huvimajaan ja siellä sitten piestiin, piestiin kauheasti, niin että sain monta päivää itseäni parannella.

— Kyllä meitä ruoskittiinkin aika tavalla silloin, myöntää puoliturkkinsa alta tehtaan työmies. Ruoskittiin niin, että ei voi unohtakaan. Mutta nyt jatkoihan, piestään melkein samalla mitalla.

— Kuka nyt pieksää? kysyi toinen.

— Elämä pieksää, toveri, pieksää niin ettei paremmin tarvitsekaan. Siinä sinulle valta, tehtaat ja liikkeit, maa ja kaikki muu ja käänteilekse nyt itse miten parhaiten voit. Mutta me käänteileksemme liian kehnosti.

Puhe päättyi, jossain kaukana haukuivat koirat, näkyivät valotulet ja nyt me olemme jo kaksikerroksisen ruskean talon edessä. Meitä ovat vastassa naisvälskäri ja sairaanhoitajat. Järjestivät kaikki, kahta henkeä kohti annettiin yksi huone.

Me loikoilimme pääpalatsin suuren suurella verannalla. Kaksitoista vuodetta ja jokaisella makaa tikkiin kääriytynyt ihminen. Varhaisen kevään aurinko on niin lempeä, niin lämmitävä, ja aivan kun leikkitteli kansamme. Keskustella ei saa ja miettiä ei haluta. Jokainen meistä lepä-

lee ensi kerran 4—6—9 vuoden ajalla. Jokainen tahtoi nauttia varhaisen kevään auringon lämmöstä joka on erittäin tehokas ja vaikuttava sairastaville. Siinä makailimme aamiaisesta päivälliseen, päivällisestä illalliseen. Jäsenet suoristuvat, väsymys lakkaamatta vähenee puutamitotain. Mutta silmät yhä ihailevat tuota herttaista kevät aurinkoa.

Joka päivä me kaksitoista henkeä kokoonnumme verannalle. Enin osa meistä on vallankumouksellisia, menneisyyksiä omaavia. Jokainen kaupungissa työssä raataan on kuin myyrä näkymätön, mutta täällä levolla ollen taas alkaa olla näkönsä, alkaa elää.

Paramonof tietää kyllä, että ei täällä saa puhua, mutta hän makaa verannan laidassa, aurinko leikkii hänen kasvoillaan eikä hän saata mitenkään olla vaihi.

— Me kutsuimme koolle metallityöläisten kokouksen, jatkaa hän päivällispöydässä kesken jäänyttä kertomusta. Kysyimme: Mitäs te toverit oikeastaan tahtotte? Niin eivät he itsekään tiedä. Rupesivat kysymystä pohtimaan pykälittäin. Tahtotteko vapaata kauppaa? — Ei! Työläisille sellainen vapaus merkitsee kuolemaa — sanoivat he. Niin tulivat Tsehan tehtaalta virallisina edustajina, kas siinä asia.

— Haluatteko talot palatsit palauttaa entisille omistajille?

Sitä eivät tahdo kuullakaan. Niin sillä lailla sääntöpykälittäin, kaikki sääntöpykälittäin vain käsiteltiin ja kaikki kirjoiteltiin ylös.

— Ja mikä oli tulos? Meidän ohjelmamme on oikea, juuri tämä soviellilainen ohjelma.

— Tietystikin se on kovin katkeraa vielä nyt työläisellekin, kovin katkeraa! jatkaa hän alentaen ääntään. — On oma valta, mutta elämä on kovempaa kun ennen. Tässäpä hänelle kysymykset syntyvätkin. Käsittelemään kysymyksiä ei hän kykene, siksiäpä on monessa suhteessa auttamaton kun lapsi. Mutta asia on sillä lailla, että älä pane hänelle sormeasuhun, takaisin omistajien kaukaloohän ei mene!

Kasvot hänellä on pesty, ihmiseksi rupea. — Vaan isännäksi hänen pitää tulla, oikeaksi hyväksi isännäksi. Siinä se oli koko vaikeus. Se mitä Paramonof sanoo vanhaksi, hänen katsantokantansa taholta katsottuna se on tuutta, hyvinkin uutta ja tuoretta!

Paramonof puhuu hiukan surullisesti ja vaikeasti. Mutta milloin hän innostuu, hänen puheensa pehmenee ja sointuu miellyttävästi.

Paramonof on työläisen asemassa, ja tästä asemasta hän siksi pitää, että se on työläisen asema, sillä koko avareissa maailmassa, koko laajassa Venäjässä, keskellä loppumatonta, harmaata talonpoikaisuutta, keskellä hänelle kokonaan vierasta antelista, keskellä puolimädännyttä intelligenttisyttä, sankassa ihmiseressä hän näkee ainoastaan työmiehen. Sana „työmies“ on kaikesta kirkkain hänen sielussaan.

Päivällisen edellä me usein Paramonofin kanssa kuljimme suuriruhtinaitten huoneiden läpi. Vanhat suuriruhtinaat kuvakehysten keskeltä katsovat meihin jotenkin kummastuneesti, aivan kuin eivät he uskoi omia silmiään. „Sellainenkin alaston, riekalesakki tunkeutuu keisarillisin suojiin ja tuntee itsensä kotiutuneeksi aivan kuin olisi kotona. Ei pelkoa, ei kunnioitusta.“

Joo, ei pelkoa eikä kunnioitusta, vaipui mietteisiin nojautuneena kyy-

vaan inhon ja ylenkatseen tunne niitä ihmisiä kohti, jotka vuosisatoja eleivät ylellisyydessä eikä mitään muuta paitsi näitä synkkiä, raskaita naamareita ole jättäneet he jälkeensä.

— Olimme Paramonofin kanssa Kirjaatossa, tuossa taiteellisessa rakennuksessa, kapeassa ja pitkässä joka muistuttaa opservatooria. Eikä kirjaatossakaan mitään, paitsi noita synkkiä, raskaita naamareita.

Tuossa eräässä lasisessa kaapissa on joukko suuria kirjoja, suuriruh-tinaitten kirjoituksia. Me kaksi tuntia etsimme ja pengoimme, vaan emmekä voineet löytää yhtään järkevää ajatusta, yhtään selvää tunnetta, vain onnitteluja papistolta, aatelistolta, porvaristolta, täynnänsä alhaista materiaalista uaisuutta, alamaisuutta.

Myöskin suuriruhtinaitten lämpimät kutsut illallisille ja päivällisille, metsästysretkille ja tarpeelliset terveysohjeet. Sähkösanomia Nitsistä, Neapelista, Pariisista, Berliinistä, Tsarskoje-Selosta, Moskovasta, Pietarista — — Kaikki kauttaaltaan samassa hengessä ja miltei kaikki läpeensä päätyivät sanoilla „Terveystenne juon — juon terveystenne.“

— „Hänen korkeutensa sähkösanoma“. Kymmenien kokoelmien rinnalla, jotka ovat aistikkaasti kirjaston hoitajan käsillä niidotut, makaavat onnittelu adressit mitä hienommissa kansissa.

Mutta kaikesta huvittavinta tässä kirjastossa lienee kaappi, täytetty „Menu’illa“ (Menu on ruokaleijä sel-littelevä kortti. Suom. huom.) Joka todistaa menneiden aikojen ylhäistön rajatonta ruokahalua ja hekkumoi-mista. Menuit ovat taidokkaasti käsinmaalatut, erikoisten taidemaalarien työtä, ja asetetut kallisarvoisiin kehyksiin.

Paramonof halveksivasti selailee noita jaloarvoisia muistokappaleita ja kääntyy sitten toiselle kaapille. Me palaamme takaisin kepeata, taiteellista tietä myöten ja seisahdumme kummallisen marmoripatsaan luo, jossa on kirjoitus „Spunja, Neapeli 1890, Iljinski 1905“ Tämä on täällä ainut muistopatsas ja sekin koiralle!

Palatsin taholta kaikuvat jonkin valsin pehmeät säveleet. Nähtävästi soitetaan palatsin suurella konsertti-rojaalilla. Äänät ovat arat, epävarmat, värisevät. Mutta niissä sittenkin on jotain. Erittäin mehevät ovat häipyvät akkoordit, ne muistuttavat viulua.

— Kuka mahtanee siellä soittaa? kysyy Paramonof, eiköhän se ole Suujef, hänellä on aikomus ruveta näyttelijäksi, soittamaan on poika opinut.

Saavuimme hiljaa, en tiedä miksi seisahduimme ovelle. Paramonof las-ki olkapäälleni raskaan kypälänsä ja silmillään kielsi minua puhumasta ja liikkumasta.

Rojaalin edessä istuu maalaistyttö, noin kymmenvuotias. Hän ei huomaa meitä ja jatkaa edelleen liukkaasti käsitellen sormillaan soittimia. Hän on puettu aikaihmissen riekaleihin, hän on istunutun paljaiden, pölyisten jalkojensa päälle, ja sinisten silmiensä katse kulkee vuoroin nuotien ja vuoroin soittimien päällä, jossa yhä varmemmin ja vakavammin juoksevat hänen sormensa.

Me seisoiimme kauan lumottuna, aivan kuin emme ollenkaan uskoi omia silmiämme. Vihdoin tyttö lopetti ja varovasti sulki rojaalin ja

NAINEN EI VARTIOI KOTILIETTÄ.

Nainen! Sun paikkasi enää ei kotilies' et vartioi siellä sä tulta, mi elämäsi ehtoota kirkastaa — kärsimys, kurjuus tilalle saa — pois koti on ryöstetty sulta.

Tehdas kylmä ja kivinen — niiden rattaiden rakse, humu — on kotina orja- äitien. Siellä raatavat kilvalla koneiden — ja synkki on elämän sumu.

Äidit raatavat kilvalla koneiden, lapset pienet on huolta vailla. He kulkevat vierillä katujen — siellä oppien alkeita rikosten, kunnes taitavat kokeneen lailla.

Näin määrää järjestys nykyään, uusi järjestys kaiken muuttaa! — Koti laitetaan lapsille yhteinen jossa on valoa ja ihanuutta. Äidit työssä vain määrältä touhuua, lopun ajasta vapaana viettää saa — vapaana lastensa seurassa silloin.

YHTEISTYÖHÖN.

Kirj. Sanni Nikkinen, Lahti Suomi. Nyt siskot ja veikot yhteistyöhön, Aattemme kullin puolesta. Se ettei vaipuisi synkkään yöhön, Vaan meitä se saisi johdattaa.

Emme yksin paljoa aikaan saa, Kun voimamme on niin heikot. Vaan yhdessä tahdomme ponnistaa, Nyt kaikki siskot ja veikot.

Me yhdessä vasten sortajaa, Reippain mielin käymme. Ja kun kaikki yhdymme rintamaan, Niin voiton varmasti saamme.

Sillä yhteistyö suuria aikaan saa, Sitä kukaan ei voi kieltää. Kun kaikki me yhdessä toimitaan, Niin hyvä siitä tulee vielä.

— Kapinoinen vallitseva hallitusjärjestelmää vastaan on aina oikein kapinallisten mielestä ja aina väärin niiden mielestä, jotka ovat hyökkäykseen alaisia. Mikään toiminta ei voi olla ehdottomasti oikeaa ja ehdottomasti väärää. („Kahden oikeuden välillä ratkaisee voima.“ — Marx, Pääoma I osa.) — Dietzen.“

Uudista Toverittaren tilauk- sesi ajoissa, ettei keskeytystä tapahdu.

— Kenelle ei vielä tule Toveritar, kiiruhtakoon tilaamaan sen heti!